

Motion till riksdagen 2005/06:Ub436

av **Rezene Tesfazion och Agneta Gille (s)**

Utbildning för hållbar utveckling

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att verka för en utbildning för hållbar utveckling.

Motivering

En grundläggande utmaning för oss som medborgare idag är att tillsammans skapa en hållbar utveckling i vårt land, men även bidra till detta utanför vårt lands gränser. Olof Palmes tal vid Stockholmskonferensen om den mänskliga miljön 1972 illustrerar väl förutsättningarna för den utmaningen. ”När det gäller människans livsmiljö finns det ingen individuell framtid, varken för människor eller för nationer. Framtiden är gemensam. I gemenskap ska vi dela den. Tillsammans måste vi skapa den.”

Vår uppgift som politiker måste vara att formulera samhällsvisionen, att så konkret som möjligt beskriva vad en hållbar utveckling innebär på alla samhällens områden, peka på vägarna dit och stimulera medborgarna att från unga år tillsammans med andra vilja och kunna gå dessa vägar.

Det handlar om alla tre dimensioner av hållbar utveckling, den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska, som ömsesidigt måste förstärka varandra. Det handlar alltså i lika hög grad om relationen människa–natur som relationen människa till människa och att dessa stöds av en sund ekonomisk utveckling.

Vi måste gemensamt t ex utveckla ny miljöteknik, öka jämlikhet och jämställdhet, göra internationella och nationella insatser mot hiv/aids, komma till rätta med alkohol-, tobak- och narkotikamissbruk, nå miljö kvalitetsmålen, utveckla förnybara energikällor, bryta segregationen, utveckla transportsektorn, skapa alternativ till dagens farliga kemikalier osv. Hur skall allt detta kunna ske om det inte inom alla samhällssektorer finns kvinnor och män, unga och gamla som har kunskaper, vilja och förmåga att delta i arbetet för en hållbar utveckling, lokalt och globalt.

Fel! Okänt namn på

Vid toppmötet i Johannesburg i september 2002 antog världens stats- och regeringschefer en handlingsplan, som uppmanar regeringarna världen över att låta utbildningssystemen från förskolan till och med universiteten genomlysas av perspektivet hållbar utveckling. Här tillskrevs utbildning en avgörande roll för att nå hållbar utveckling och därmed kunna möta mänsklighetens stora utmaningar, så avgörande, att världens ledare uppmanade Förenta nationerna att förklara åren 2005–2014 som ett årtionde för utbildning för hållbar utveckling. Detta skedde genom beslut i FN:s generalförsamling i december 2002.

Statsministern visade vid toppmötet Sveriges engagemang för utbildning ur detta perspektiv genom att inbjuda till ett internationellt rådslag om utbildning för hållbar utveckling. Det genomfördes i Göteborg den 4–7 maj 2004 med namnet ”Learning to change our world” med 350 deltagare från 75 olika länder i alla världsdelar.

Det finns således många goda skäl för att vi i Sverige skall stärka och tydliggöra utbildningens roll för att skapa framtiden, för att skapa en hållbar utveckling nationellt och internationellt. Sverige bör åta sig ett ansvar som föregångsland inom utbildning för hållbar utveckling.

Detta kan ske genom att vi på alla nivåer av utbildningssystemet stimulerar till ständigt pågående samtal och reflektioner över hur den enskilda förskolan, skolan, vuxenutbildningen, högskolan eller universitetet, folkbildningens studieförbund och folkhögskolor bättre och tydligare än i dag genom sin utbildning kan bidra till en hållbar utveckling. Det måste ske genom stimulans uppifrån, genom riksdag, departement, myndigheter och kommunala församlingar samt genom politiker på alla nivåer, som talar och skriver om utbildning för hållbar utveckling. Men framför allt genom konkreta idéer från dem som är direkt engagerade i utbildningen som lärare, elever, skol- och universitetsledare, studenter, föräldrar, forskare, övrig personal samt läromedelsförfattare och producenter.

I betänkandet Att lära för hållbar utveckling (SOU2004:104), som överlämnades till regeringen den 24 nov 2004, konstateras att en utbildning som ger förmåga och vilja att verka för en hållbar utveckling bör karakteriseras av vissa egenskaper. Den ger t ex många belysningar av ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden som behandlas ämnesövergripande. De studerande har inflytande över utbildningens form och innehåll. Lärandet är verklighetsbaserat med nära och täta kontakter med natur och samhälle och inriktat mot problemlösning, stimulerar till kritiskt tänkande, förändringsbenägenhet och handlingsberedskap.

I betänkandet konstateras att det i vårt land bedrivs en hel del utbildning som förtjänar att benämnas utbildning för hållbar utveckling. Men även att det ännu är helt otillräckligt som bidrag i arbetet för att nå en sådan utveckling. Där föreslogs också att en långsiktig strategi och handlingsplan borde formuleras för en sådan utbildning under den närmaste tioårsperioden. Inom ramen för handlingsplanen föreslogs inrättandet av en ”pilotverksamhet” som ger möjlighet för aktörerna inom skolsektorn, högskolesektorn och folkbildningen att utveckla metoder för hur utbildningsverksamhet kan genomlysas av detta

perspektiv. Nya resurser till en omfattning av 50 miljoner kronor årligen under en treårsperiod föreslogs.

Regeringen har på ett förtjänstfullt sätt i den svenska strategin för hållbar utveckling slagit fast att perspektivet hållbar utveckling skall genomsyra all svensk utbildning från förskolan till högskolan och inom vuxenutbildningen liksom inom folkbildningen. Regeringens ambition är att Sverige skall vara ett föregångsland inom arbetet för hållbar utveckling.

Regeringens förslag i budgetpropositionen för 2006, att ändra högskolelagen så att där tydligt framgår att högskolorna i sin verksamhet skall främja hållbar utveckling, är således helt i linje med den svenska strategin. Det finns liksom skäl att välkomna att regeringen i det utkast till lagrådsremiss om en ny skollag som nu sänts på remiss föreslår att hållbar utveckling förs in bland utbildningens övergripande mål. Däremot saknas i propositionen förslag till att förtydliga förordningen om statsbidrag till folkbildningen, så att det där framgår att verksamheten skall främja en hållbar utveckling.

Ett sådant förtydligande av förordningen bör enligt vår uppfattning ske för att stå i överensstämmelse med den svenska strategin för hållbar utveckling. Vi vill därför föreslå att denna förändring av förordningen snarast genomförs och senast i samband med regeringens aviserade proposition om folkbildning under 2006.

I andra delar av propositionen kommer inte regeringens höga ambitioner om utbildning för hållbar utveckling till tydligt uttryck. Det gäller t ex i uppdraget till Myndigheten för skolutveckling. Mot bakgrund av regeringens ambitioner hade det varit naturligt att tydligt uppdraga åt myndigheten att bidra till att utveckla metoder för hur skolans utbildning kan genomsyras av perspektivet hållbar utveckling samt att anvisa rimliga resurser för detta. Regeringen bör därför snarast och helst redan i förestående regleringsbrev vidta åtgärder för att detta kommer till stånd.

Vi lever nu under det första året av Förenta nationernas årtionde 2005–2014 för utbildning för hållbar utveckling. Vi måste med de synnerligen goda förutsättningar vi har ta vårt ansvar som föredöme och stimulera utbildningssystemen i alla delar av världen att under detta årtionde präglas av perspektivet hållbar utveckling. Regeringen bör därför kraftfullt driva frågan om utbildning för hållbar utveckling i alla relevanta internationella organ t ex Nordiska ministerrådet, EU, Europarådet, Unesco och Världsbanken samt genom Sidas verksamhet. Det ligger i vårt direkta nationella intresse att utbildningssystemen i alla delar av världen arbetar för hållbar utveckling och därmed för demokrati och fred.

Stockholm den 30 september 2005

Rezene Tesfazion (s)

Agneta Gille (s)